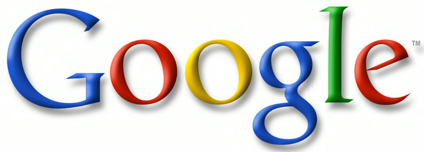
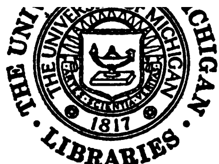

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

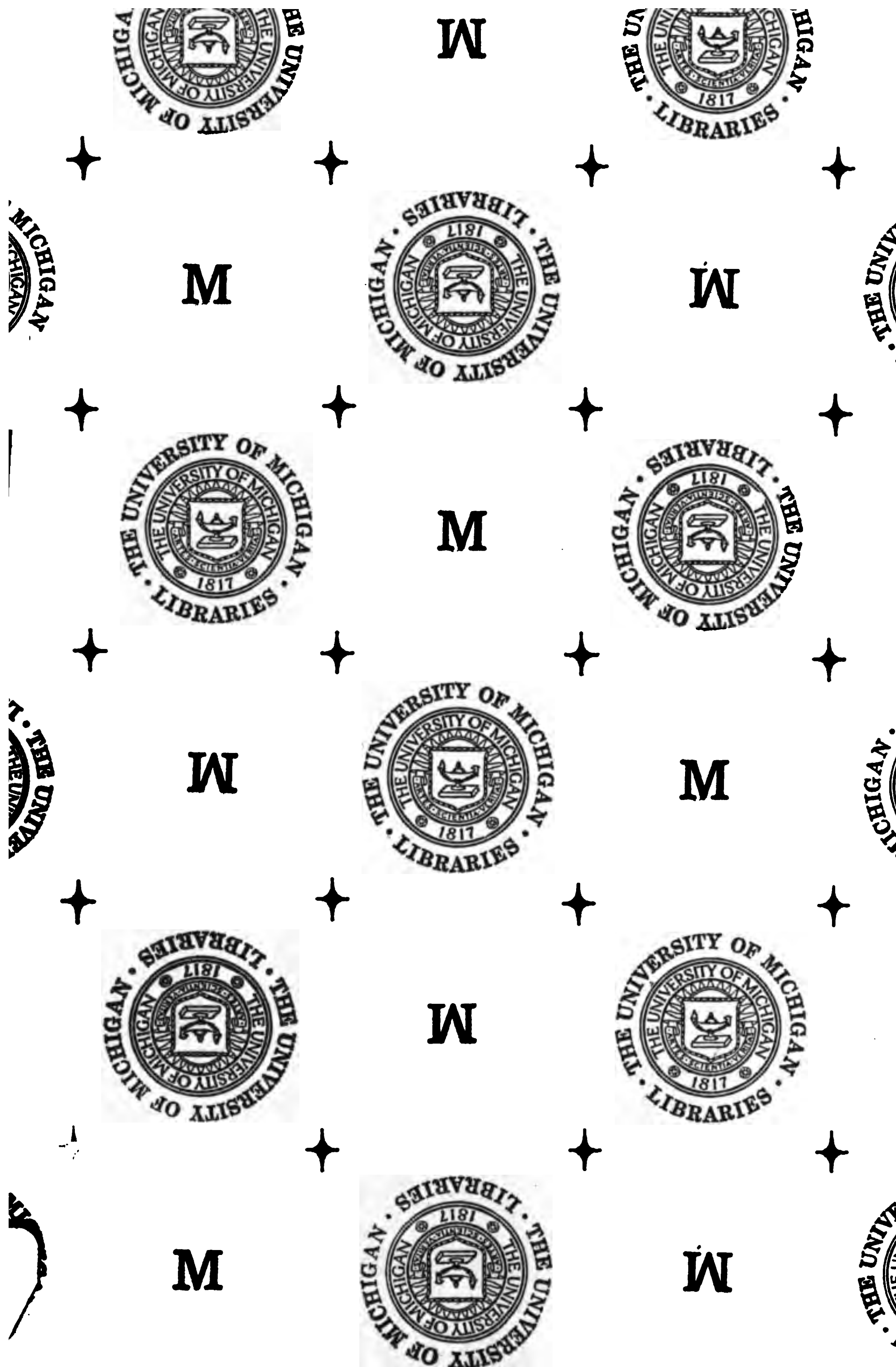
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817
LIBRARIES

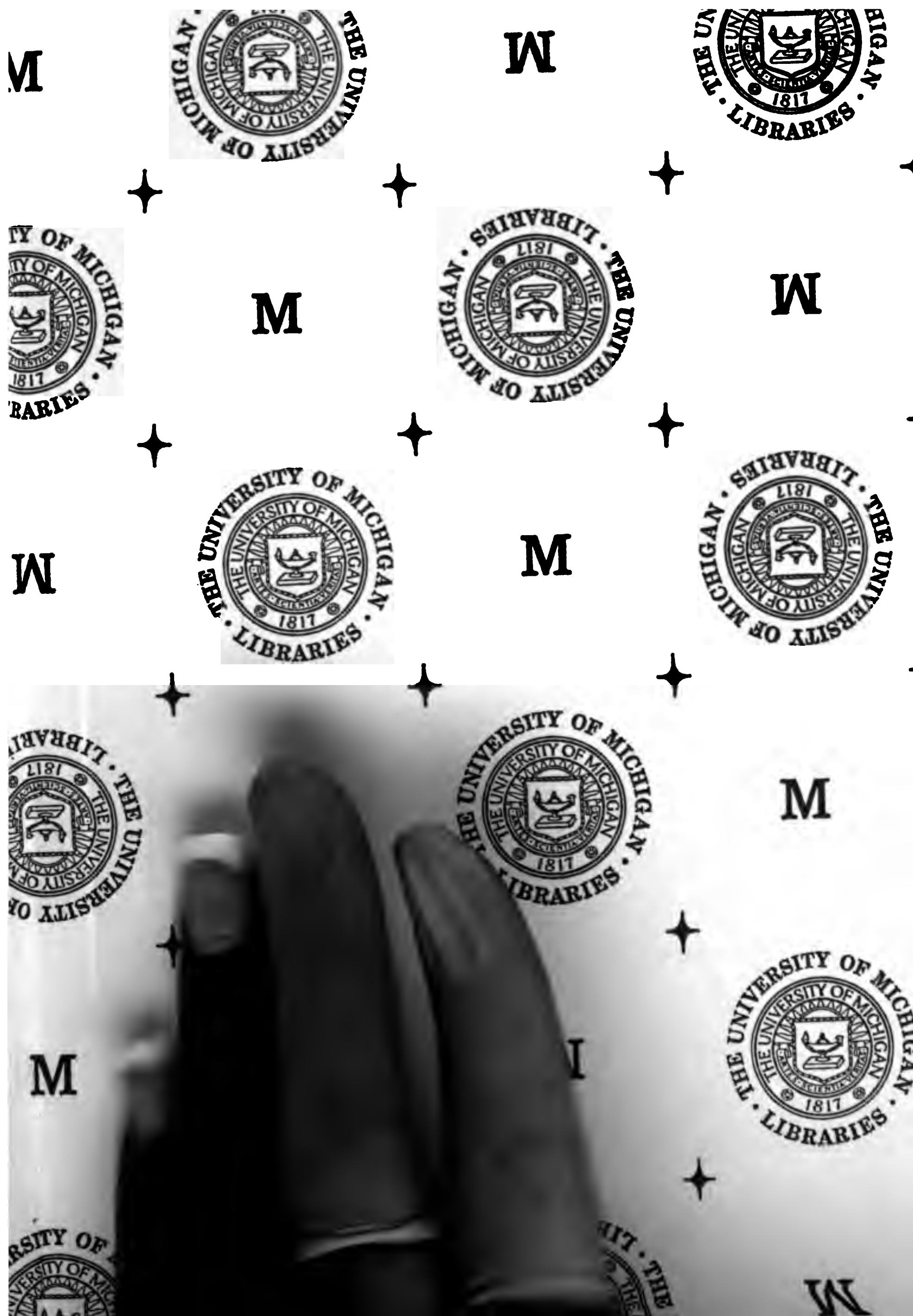

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817
LIBRARIES

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817
LIBRARIES
M

HET BRANDENDE BRAAMBOSCH

DOOR

ALBERT VERWEY.

AMSTERDAM 1899 — W. VERSLUYS.

7

AAN ZOLA

NA ZIJN TOESPRAAK TOT DE JURY.

Uw woorden kwamen mijn gedacht ontdooien,
En 't oog waarmêe de dichter waarheid ziet
Werd klaar toen 't scheen of duisters sluierplooien
Weken en 't leugloos licht u helder liet.

Want wel kan elk zijn zelf in 't werk vermooien —
Dichter of schrijver in verhaal of lied —
Maar schoon 'k uw beeld bespiegelde in die tooien,
Zoo na als nu, *ZOLA*, kwaamt gij mij niet.

Uw zachtre stem, als die van den beschroomden
Die vreest dat men zijn waarheid niet verstaat, —
Uw stellger woord, als dier die wakend droomden
Dat Recht iets aardsch is dat niet ondergaat, —
Zij deden me u nu kennen en gelooven.
Een woord van 't hart gaat al verstand te boven.

23 Febr. '98.

DAG IN MAART.

De kilten blazen onder blauwe luchten,
De bloemen splijten uit het helder groen:
Vroolke gedachten zijn bij droevig duchten
De vreugd waarmêe ik 't nu moet doen.

O kille vreugd, zal u dit waaien nijpen
Totdat met bloem en blad de bol verschrompt —
O jonge vreugd, zal u die zon doen rijpen
Dat ge almaar voedsel aan uw aard ontpompt? —

Wordt het dan voorjaar, zal het veld veelkleurig
Mijn oogen-wei zijn tot den horizon?
Zal ik de paden loopen dwars door 't geurig
Gebloemt, onwetend eindend waar 'k begon?

En als te wreed geplukt die roomge prachten
Gehoopt in manden anderwaarts vergaan,
Zit ik dan mêe ten feestdisch in gedachten
Waar ze om kristal en zilver staan?

Waar hooggesteeld zij blanke en purpren kelken
Onder de luchters heffen voor 't gelaat
Van schoone die gebruind of blank voor elken
Aanbidder als een bloem te pronken staat? —

Zal ik dan weten in den grond verborgen
De bol vermeerderd om een volgend jaar
Uitheemsche en kostbre parken te verzorgen,
Maar voor dat enkle voorjaar maar? —

Zal hij er tieren? Neen; alleen mijn aarde
Brengt zulke voort die levenskrachtig zijn.
Niet iedre grond laat zulk een bloem haar waarde,
Leent ze iedren ook haar voorjaars-schijn.

Bloei dan, mijn vreugd. Geen andere aardsche landen
Brengen u voort die steeds uw schoon vermeert;
Maar verster volken zullen teedre handen
Slaan om uw stelen wie iets liefs begeert.

BRABANTSCH BUITEN.

De luit slaand staat Apol de omkranste zanger
En staart van 't voetstuk hooger dan 't gazon,
Hooger dan donkre dennen waar de Omvanger
Van 't Al zijn stralen door het wolkrag spon; —

En huid-omhangne Jachtgod houdt den vogel
Hoog in de nis van 't landlijk Maintenon-
Paleisje blank. Geen jachtstoet schiet den togel
Voor 't zuilen-tuinhuis waar 'k mij zoo bezon.

Ik dichter zit en mijmer hoe een blijde
Schoonheid van nu in de oude schoonheid woont:
Een jong paar menschen die de niet benijde
Wereld ontvloden ze hier schooner toont:
Wanden en kunstwerk waar van meengen tijde
In éenen tijd zich 't schoon bestaan herschoont.

IN 'T PARK.

In 't park ga ik door laan aan laan,
Langs dorre en nauw ontrolde blaên,
Alleen mijn mijmergang.
Het luchtje is grijs en nevelzacht,
Een blauwe scheur daarneven lacht, —
Als aan de wangen van een grijze vrouw
Een kinderwang.

En beeld dat heugt en droom die lokt,
Een droefziend oog in blondgelokt
Gezicht, waart om mij heen:
Herinring die met toekomst speelt,
Leed dat aan laatre vreugd zich deelt —
Gelijk de zilvren voering van een wolk
Die zon bescheen.

12

De staatge sparren van de laan
Zien mij klein menschkind langs hen gaan
In hun oud groen gehuld:
Hun voet veegt met gebogen zwier
Den bodem tot mijn voeten hier —
Hun top voelt van de wolken en hun vaart
Het ongeduld.

Voelen ze ook mij? Mijn levensgroei
Zoo kort, heeft nog een korter bloei —
Wat stierf en wat ont,luikt
Het dorre en 't nauw ontrolde blad,
De glimlach langs de wangen nat,
Wisslen zóó snel dat als mijn hart nog stijgt
Mijn hoofd al duikt.

In 't park ga ik door laan aan laan —
En laat die staatge sparren staan —
Alleen mijn mijmergang.
Mijn hart leert wel geduld van hen,
Maar 't leven dat ik in mij ken
Lijkt soms de wolken en de blaadren meer —
Daar 'k rust verlang.

WANDSCHILDERINGEN IN HET BOSSCHER RAADHUIS.

AAN ANTOON DERKINDEREN.

Als uit het leven zoetlijk ons de idee
Ontroert, dan lacht ons hart: de schoone beelden
Verven de wanden, en verdiepen hen,
En 't oog daarin ziend gaat een wereld op,
Een schoone wereld waar in andre sfeer
Het aardsche in andere orde als aardsche ontluikt.
Dan voelen we eerst hoe hier éen liefde een volk
Schiep van gestalten, in hun eigen licht;
Eén geest uit de oogen licht, uit daden straalt.
Stand, handbeweging fonklen in dien dag

Wèl-sprekend, en uit beeld aan beeld gerijd
Daagt soms een leer: het woordloos spel beroert
Ons denken — zwijgend graag gevangen prins,
Wiens lief hem daagde in krijgsgevangenschap.

Gevangne was ik van uw schoone leer,
Die schaamvol lief uit vorm en schaduw sprak
En kleuren niet als kleed had maar als ziel,
Als gloed van ziel die paradijs-gelijk
Een warmte en weelde uit de open poorten zond
Van lachende oogen.
Zoo minde ik haar wel.

Waarom, mijn Vriend, hebt ge uw idee daarna
Geleeraard, in symbolen-taal haar schraal
Gezet op de open straat in 't koude licht
Van 't klaar begrijpen. Ja, 'k begrijp haar zoo.
Anders, niet beter, dan ik 't voormaals deed.
Vraagt ge of 'k haar liefheb? — Ik bemeelij haar.

Het oude bolwerk staat in 't lage land,
't Nu zon-verdronkne, en heldre plas aan plas
Fonkelt de verte in tot den horizon.
Aan de andre zij zie 'k door 't geboomt dat groent

Oude stadsdaken. — Hoor, van ginds, van hoog,
De zilvren klank der klokken van Sint Jan
Klinkt over de omtrek. 't Oude leven zingt
Voor 't nieuwe heen. Voor 't voorjaar dat al blij
Groent en ontflonkert. O mijn Bosscher zoon,
Volg het met mij. — Ik ook heb 't leven lief,
't Nieuwe en het oude, maar o, bid met mij,
Laat het vóór alle dingen leven zijn.

DE
KUNST VAN 'T BEELD.

Die in sieraden naar buiten leefden —
Hun daden beefden
Als loof in bosch —
Zij hebben al de in hen te slapen
Gegane knapen,
Maagden en vrouwen,
Ridders, koningen en trouwen,
Herschapen, elk in zijn eigen dosch.

Die bestegen de zuilen
Die dragen de tuilen
Der kapiteelen —
Daar bloeien de stelen
Der smallere schachten
Sierlijk uit op,

En gaan open in schermen,
In bloesem-zwermen,
Die de lucht bevrachten
Op den top.

In lange rijen
Staan ze en geleien
Lijst, boog en toog.
Waar ramen de vlakken van wanden doorbraken,
Van kozijnen tot daken,
Verbergen ze elk vlak voor het oog.
Geen vlak dekt die ruimte: die ruimte is ontbarend
Zich 't volk diens ze 't hart is tot dekking en sier:
Het hart is de raadzaal: 't ontbarend, zich scharend
Rondheen is het volk, en leeft hier.
Zijn vorsten en eedlen, zijn zangers en vrouwen —
Geschoornen in pijen — Gemyterden hou'en
De kromstaf — De kruisboog in 's boogschutters hand
Spant aan — En een zwieren begint van gewaden,
Een brieschen van paarden, een daavren van raden: —
Het volk is in 't veld voor Vlaanderland.

En waar zich bogen te samen knoopen
En dicht, en open,

Dekken en luiflen de stoep, de straat —
Daar slingren zich dragend gestalten samen,
Van allerlei namen,
Van allerlei staat.
Gestalten niet enkel, maar heele tafreelen,
Van kraambed tot sterfbed, van kindren die spelen
Tot kindschen voor 't vuur met hun hulpeloos lijf.
En eindeloos velen bewegen daartusschen:
Van lieven die kussen,
Van handwerk en nering, beroep en bedrijf.
En 't boertige lachen verstomt er maar noode,
Als de wijze man zuur ziet, de zot gekt en zingt,
Als de echtgenoot slaag krijgt, de losbol de bloode,
Als de drinkebroer watert, de monnik bespringt.

Heel 't leven zooals het aan allen gemeen was
Vatten die kunstenaars saam tot het één was,
Eén in 't gebouw dat elks leven omringt.

* * *

Toen de ernst zich verdiepte en, onedel geworden,
De lusten en liefden van 't saamleven dorden,

Toen markt en kerk
Niet langer aan gevel of altaartafel,
In steen noch rafel,
Van hoog en laag in kunstvol werk
De Eenheid verkondde die niet mocht blijven,
Toen meer en meer
Een toornend volk het beeldenheer
Dat voortaan dood was uit kwam drijven,
Tot kerk en kansel sober stond,
En zij die een in dogme en daden
Weg van hun vroegre wereld traden
Waar van wie schijnbaar samen baden
Elk zich zijn eigen wereld vond,
Toen look in zale en binnenkamer
Als uit éen pot éen schoone bloem
Die kunst, die roem,
Nog stralend ál waar Rembrandts naam er
Bij klinkt uit roemens-gragen mond.
Toen had de kunst van 't beeld, ontgeven
Aan de Gemeenschap die vergleed,
Haar wortels weer in 't samenleven
Dat met het leven de Enkling deed.
En wat uit de aanblik veler volken
Eens als een vrede en Eendracht kwol —

Gloorde nu door de donkre wolken
Van éen geest even vreugdevol. —

Op vele volken, vele tijden
Schijnt schoonheid als een lichte kim, —
Maar of die uit de dingen klim
Tot hen
Of dat hun oogen zoo verblijden
De dingen die ik rond hen ken,
Ik weet het niet en 't vraagbeeld lijkt me een droeve schim.

Ik groet u, schoonheid, of de volken
U met hun twijfel-glans bewolken
Of dat gij uit hen stijgt als damp
Die met haar goud elk ding bewemelt,
Door u wordt mijn bestaan verhemeld,
Mijn hemel heeft in u haar lamp.
Als ik van menschen de gemeenschap
Min en haar hoop, dan is 't omdat
Ik al te ongraag in 't droeve alleen stap
En op een onverhelderd pad —
Niet helder, meen 'k, door minnende oogen —
Maar niet omdat ik 't dwaas betoogen

Dat ge anders niet bestaan zoudt, vat.
Uit alle leven, éen- en veel-heid
Waarin heelal en mensche-geest
Zich ordnen, leeft gij als een heelheid,
En wordt ge, en zijt ge ook wel geweest.
En als het hart in 't eeuwge wezen
U vond en liefheeft, zal 't uw schoon
In Eenheid en Gemeenheid lezen
En 't zal hem éen zijn hoe ge u toon'. —

TUSSCHEN TWEE WERELDEN.

25

I

Uit welk gezelschap ben ik jongst gevloden
Van groote dooden die met zwaar gebaar
En helle stemmen uit hun doodenjaar
Elk in zijn droom mij noodden en geboden?

Nu komen om mij minder groote goden,
Maar menschen werklijk levend, waar en klaar,
Die om mij zingend mij en de een den aêr
Naar nieuw-verlichte horizonnen nooden.

Ben ik dan een van hen? Heb ik voor 't eerst
Mij uit mijn ban en menschen vriend gevonden?
Ik lach hun aan en zij wier heusche monden
Mij voorgaan moedigen mij aan om 't zeerst.

O Dichters, zingt; want over de aard ontloken
Zijt gij de lente op 't laatst opengebroken.

II

De kool is grijs die doorgegloeid zal branden
Nog eens om dan met de aard verzaamd te worden;
De wijnstokblaren kregen vóor ze dorden
Nog eens een rood of ze in zich vlammen banden;

De wolken gloeiden aan hun vaalste randen
Nog eens voordat om hen de donkers morden
Waarin de nachteheemlen 't lijknaam sjorden
Des Als dat duister drijft langs andre stranden.

Zoo zijt ook gij, mijn jeugd, eens voor uw sterven,
Dit jaar, ontlaaid nog, en ik groet met beven
Dien gloor waar 'k nu aan weet hoe 'k u zal derven.

O moog' met aard en nevel, loof en wolken,
Met zon en Al, mijn jeugd, ge opnieuw gaan leven
Mij, andren man, met mij voor andre volken.

III

De knaap die eenmaal bloem werd voor zijn sterven
Omdat hij in zich spieglend alles vond, —
Narcissus wien de vlugge voeten bond
Een god en liet als bloem hem 't spieglen erven

Aan beek, uit wraak omdat hij wreed liet derven
Echo de liefde van zijn schoonen mond, —
Hij die uit liefde tot zichzelven schond
Schoonheid die leeft door schoonheid te verwerven: —

Hij werd symbool des dichters die de bonte
Wereld ziet spieglen in zijn kalmen geest
En roerloos blijft bij 't weefwerk in de ronte.
Is 't geest, is 't wereld? — Wie bemint hij 't meest? —

Maar o wie zal de stille liefde spreken
Die naar elk ding die minnaar uit voelt breken.

IV

De dag zag blank toen ik in mijn gedachten
Inging en zag waarvoor ik was geboren:
Mijn jeugd en 't leven waren ál verloren
Waarin ik schreide en zong dagen en nachten.

Doodstil was 't, en te droomenloos doorwachtten
Mijn oogen de uur alsof ik op wou hooren
Naar 't groeiensmurmlen van het nieuwe koren
Dat als een gulden oogst mijn geest zou drachten.

Toen zag ik 't veld: toen zag ik zaadbre spruiten
Herkenbaar voor wie 't voedend goud ooit minde.
Ik wist wel dat een volk zijn dank zou uiten.

Ga nu, mijn knaap. Zeg dat die zon-verblinde
Die op één berg zijn bloem in zon zag sluiten
Akkerde en zaaide in 't dal waar elk hem vinde.

V

Zit een in 't donker van zijn droom gedoken
En glimlacht om zijn blijde onvindbaarheid?
Zie hoe er 't wordingswonder openleit:
De droom van nu uit vroegren droom ontloken.

Elk ding, zoodra is 't aan den dag ontstoken,
Of 't is zichzelf en een in wordbaarheid.
Een pooze en 't sterft: maar neen, 't is voorbereid
't Nieuwe in een reeks die nooit wordt afgebroken.

Jezus, het Kind, dat in den Tempel zat,
En kinderwijsheid grijzen leeraars leerde —
Wie wist dat hij een droom verwerklijkt had? —

Wat braver Jood dan die daar innekeerde! —
Maar dat *Hij* dáár was dien ze als Heiland eerde,
Werd door Haarzelf, Maria, niet bevat.

VI

Wiens stem jeugd-hel den zang van de' Enkling zong
En schiep Zelfs beeld, vergraagd op 't schoon verbazen —
(Heil hun die hoopvol schal en loven lazen,
Wier vriendschap vreugdvol zich rondom hem drong) —

Die eindlijk juichte in godgewijd verdwazen:
Ik-zelf ben god en dreun van tong en gong
Hoort mij wien 't leven door de blanke vazen
Van 't lichaam gloeide en die 't ook daar bedwong: —

Wee mij! — zijn toorn kreet onmacht-zwaar; hij kreunde:
't Leven is groot en klein dit zijn van mij —
Hij toen hij machtloos in zichzelven leunde
Zag 't levens-vele en 't joeg zijn blik voorbij.
Voorbij — en één met al wat leefde, steunde
Hij 't hoofd in de open hand en schreide hij.

VII

Niet een in 't laatste en heldre beeld verloren
Dat om ons daagde: een blijde en bloeiende aard
Waarop de maaiers van het gouden koren
De zaaiers zijn waarvoor 't wordt opgegaard; —

Niet een terwijl hij liedren waant te hooren
Wier zang waar sikkels klinken 't land in vaart; —
Of zegt zichzelf dat in die nieuwgeboren
Schoonheid min droevig schoon zich openbaart.

Min droevig schoon dan toen ge in u besloten
Door 't onrecht van een wereld droomend schreedt,
En lach en traan die u bij beurte ontvloten
In liedren tot elks vreugd herklinken deedt.
Min droevig schoon dan toen door de aard verstooten
Ge alleen en zonder vreugd uw leven leedt.

VIII

Gij vraagt: waarom ik vreemdling in uw kring
Niet tracht te blinken maar met stil gelaat
Me op ieders woord gemeenzaam wiegen laat
En zelf naar geener goede meening ding'.

En gist: 't is waar, een koning die zijn staat
Steeds voelt duldt ook niet dat hij zelf zich dring'
In andrer oog, daar toch elk vreemdeling
Die wil wel weet dat daar een koning gaat.

Maar zoo was 't niet. Ik dong naar liefde en faam
En won mij beide. En tot ik eenzaam vlood
Spiegelde ik blij me in oog en schoonen naam.

En — 'k wist het niet voor gij 't zoo zei — uit nood
Of neiging werd 'k een stille man, en saam
Met elk leef ik en voel mij klein noch groot.

IX

De Vader die op gulden wolken troont,
De Zoon met bloedend lijf aan 't kruis geslagen,
De Geest hem dekkende als een duif, — behagen
Als beelden waar eens menschen geest in woont.

Maar wie van de aard het zoete leven schragen
Vragen den schoonen Mensch dien de aarde loont,
De Liefde die zijn leven schooner toont,
Den Wijzen dien onze eigen weiden dragen.

En menig mensch was tot in onzen tijd
Afgietsel van die Duif, dien Zoon, dien Vader —
Een avrechtsch wezen, mensch, gemaakt uit beeld —

Nu komt ons leven 't waarlijk leven nader:
Geen Eenling heerscht, waar gij, dood beeld, in zijt,
Maar Mensch-als-elk, waar 't komend beeld in speelt.

X

Worde ik nog eens de held die 'k niet mocht zijn.
Nog altijd woedt in mij dat volk van tochten.
Lust, 'heb- en heersch-zucht, ijdelheid bevochten
Aldoor dien koning met zijn klaar aanschijn.

Maar die tot eigen godgelijkheid zijn
Zege deed dienen, klaagt niet luide, mochten
Zijn handen staeg kórte onderwerping wrochten
En staeg herworden troebler vreugd en pijn.

Worde ik nog eens de held die 'k niet mocht zijn.
Zeer zacht, zeer sterk en die 't onstuime razen
Wel bindt, niet doodt, maar dienen doet altoos.

Geen koning schoon tot 's needrigen verbazen.
Maar mensch met menschen voor zijn korte poos.
In aller leven ondergaande 't mijn.

STERREN.

I.

Staat ge op het achterdek geleund voorover aan de verschansing,
Volgt er de fonklende voor die de kiel door 't donkere water
Snijdende toog: doorzwiert fosforische blauwing
Sparklend de schroef tot de sterren dien hemel doorflonkren
Sproeiende in 't melk-licht diep: opeens stijgt de romp op een zeegolf,
Daalt en stort neer in een dal maar verlaat het om hooger te stijgen: —
Duizling bevangt bij die leegte en die plotslinge wijking
U die daar staat — en de schroef holt door, haar geratel
Ruischt over 't sterrengeglim dat vervloeit in de scheemrende kolken —
Wanhoop vult u en lust met uw lichaam te dempen
Chaos en 't leeg van dien wrakkig-geslagenen hemel: —
Zoo, somtijds, aangreep mij 't heelal van een geest als ik hol zag
Ruimten waar eens zoo vervoerende sterren mij blonken.

Ziet ge onder 't kleed van een badende vrouw
De teedere borstjes bewegen —
Uit die govling lief en levens-lauw
Beeft u de schoonheid tegen

Die uit de golvende lucht en zee
In onvoltooide lijnen
Op vorm belust aanspoelde en deê
Dat zoete beeld opschijnen,

Dat schoone beeld dat lijnen-rein
De schoonheid bei van zee en lucht
Belichaamt en mij toont, — o pijn! —
Vermoeden laat ik zucht.

*

O schoon beeld even door het kleed verhulde.
Uw borsten liggen rond
In de zoo vol gevulde
Lap die ge u losjes bondt.

*

Gij staat voor 't zomers blauw,
Voor 't waters groen;
Uw lijnen fonkel-gauw,
Uw kleuren vlammen-koen.

Uw armen bliksem-blank
Slaan om uw hoofd, ai mij!
Ik hoor van zon een klank,
Van zee een schrei.

*

O mij, de schoonheid van de lichamen die loopen
Door 't water dat wijkt om hun kracht —
't Zijn zonnen die in zeeën zich doopeu,
Vóór 't avondt ter ruste gebracht.

Hen omspoelen, hen koelen die wellen,
Hen omzilvren ze op brandende bank,
En de kleine die oeverwaarts snellen
Kussen 't been zijn dooraderde blank.

Hoe het fonkelt in 't ondergedompel,
Hoe het druipt als de rug zich weer rondt;
Allen golven ontruischt een gemompel
Uit den donkeren watergrond.

Als wen in de schemerlicht-groene
Gewelven van 't ondoorzocht
Pareloestergebied de koene
Duiker zijn steilen tocht

Volvoert en de overrijpe
Parelmoeder rooft,
Waar de Groote in volgroeide, der grijpe
Van het karkanet beloofd

Van een Koning in watersagen
Voorspeld dat hij eens een dag
Die lieflijkste zou dragen —
En er gaat een vreemd geklag

Van het droeve, niet onverwachte,
Niet onbegeerde ook, Leêg,
Dat het Lot dien rijken brachte
Toen die Duiker nedersteeg; —

Zóó, maar met luidre ontroering
Mompelt het om en om,
Omdat komst en ontvoering
Gelijk een wonder stom

(Van dat vreemd schoone en blijde —
Een jonkvrouw, half verhuld,
Verrukkende, onvoorzeide,
Belofte eer zij verstaan werd vliedende als vervuld)

Werd aangestaard half droomend
Door dat vreemd-zachtzinnig, lichtbewogen watervolk,
Nu eeuwig droomend, schromend
Naar vreemde schoonheid in zijn koelen kolk

Ik zie u, Schoonheid, boven
Dat oppervlak, en mij
Ontroert het hart dat rooven
Van wat ge omlaag voorzei

En in een wenk vervulde:
Schoonheid o half onthulde
Daal neer in mij.

Wij dwalen als dronknen: onze daden
Bedachten we al te lang;
Nu groeien de donkre hartezaden
Om ons in wondren drang.

Ze omwarren ons hoofd: hun droeve
Bedwelming voert ons blind,
Langs den rand van meenge groeve,
Langs den snêe van steengen wind.

Wij gaan en luistren: onze ooren
Trachten vergeefs verstaan:
Is 't het hart dat zich laat hooren
Door 't gefluit van rondom ons de orkaan? . . .

In het brandende braambosch van mijn hart is een stil beeld getreden
Sneeuwblank, en hield onder haar voeten de vlammen vertreden
Die kronkelend haar omstegen met hun roode loovers.
Zij brandde niet: er was niets stillers en doovers
Dan de kool van haar witte lichaam in dat vurig riet.
Zij zei, en haar stem klonk als die van den vogel in het hooge riet
Die zijn eigen naam fluit: Ik ben *Zij*
Die al de bewegingen van uw hart begelei
En bemin, —
Maar woon zelf stil erbinnen in.

Ik zei: ik kan de vlammen van mijn hart niet mindren.
Sneeuw-beeld, ik vrees uw dooi.
Vogel in die vuur-kooi,
Uw veeren schroeien eer ik 't kan verhindren.
Ik ben een mensch: ik heb in mij het wanken
Van donkre diepten waaruit gloeden slaan.
Zooveel er sterren door mijn hemel gaan
Wensch ik met stralen uit mijn hart te omranken.
Verbleeken zie 'k en warren in mijn net

Wie eenmaal die gewijde gloeden aêmen.
Waar ik mijn naam doorschreef met duizend namen,
Zoo hoog, hebt gij daar ooit uw voet gezet?

Ik min het stijgen niet, zei zij, maar 't wonen.
Mijn naam schreef ik met uwen naam alleen.
Maar al uw starren-namen zullen kronen
Mij, en anders niet een.
Als de afgrond van uw wezen wankt en 't dreunen
Er doortijgt. hoor ik, en op 't dof gerol
Vrees 'k of 't heelal verschuift, ook 't mijne, en kreunen
Krimpt me angst- en onheil-vol.
Maar als uw vlammenbogen spuitend stoomen
En statig rijzen langs mijn leden heen,
Sta 'k stil en recht wel wetend dat hun stroomen
Den loop volgt van mijn leên.
Ik ben hun ziel niet, maar ik ben hun schijnen --
Al 't donkre en wat er vormloos in u woedt
Kan holen oopnen waarin ik verdwijnen
Als gij zal, maar wat rijst ontroert mijn voet.
Wat rijst en vorm wenscht en, den God ontvloden
Die 't duistre en 't dringen van den most begeert,
d'Apollo zoekt wiens lier — als uit de dooden
Orfeus Eurydice — wekt en den reidans leert,

Dat vindt me en looft me en leidt zich naar mijn lijnen
Omhoog, omneer, en als een stralenkleed
Draag 'k, wat verterend scheen, uw lusten en uw pijnen,
Den afglans van uw afgrond waar ik over treed.
Klaag niet om mij: uw gloed werd tot den mijnen:
Gij zelf zoudt sterven als ik 't anders leed.

In het brandend braambosch van mijn hart stond stil zij die zoo
Een lachen blonk, een schijn die vlammen door.
Zij en mijn hart brandden in éénen gloor.
En wat verdeeld scheen was vereend in beide.
Toen schreide ik zacht: toen zei 'k: o welgekomen
Is Zij die de aardsche kwaal tot deugd doet zijn.
Wat donker botste en zich ontscheurde in pijn
Wordt door dien zoeten mond als vreugd vernomen.
Wat onhervindbaar zich verdeelend scheen,
Met duizend lichamen zich parend,
Wegstroomend in 't nieuw zijn ontbarend
Heelal, keert weer en werd in Haar tot Eén.
Komt stralen al dan die gestegen zonken,
En stijgt weer tot een kroon om 't eenge hoofd —
Ik heb in duizend namen, sterren, vonken,
Liefde! altijd weer alleen Uw naam geloofd.

Volg de verborgen paden
Van lust en weemoed.
Er groeien donkre zaden
Van dood en deemoed.

In groenen schemer
Van bosch of onder water
Is een gewemer
Van wortels: bloemen later.

Hun zieklijk-blanke
Gestalte en kleuren,
Hun doordringend-kranke
Droevige geuren,

Al hun zeldzame leven dat den dood begeert
Leeft van die vreemde verwachting vol, in zich gekeerd.

Er volgden de donkre paden
Van bosch langs water
Riddervrouwe en poortersknaap: de zaden
Van hartstocht nu in hen: de bloemen later.
Hun vlucht was langs woudholen,
Verdwaald van reddende stroomen,
Door een bleek maanlicht.
Zij kenden elkander, verstolen
Zochten ze vol schromen
Elkanders aanzicht.
Hun handen beefden, hen droegen de paarden
Langs wegen waar ridders en roovers dreigden.
Hen velde, haar verloste zijn zwaard en
Zij renden verder: hun harten hijgden.
Door de duistere bosschen — de stroom was ver verborgen —
Voerden de paarden hen: ze ontstegen ze ijlig
Bij een hut in een lichting — ver was de morgen
Toen ze er bleven, veilig —
Zij vol verlangen,
Hij vol vereering —
Om zijn hals sloeg ze haar armen: haar wangen
Aan de zijne, deelde háár mond zijnen zoete leering.

„Te groot, o Vorstin" was zijn beven
„Mij die belooning!
Gaf 'k u van mijn liefde mijn leven
Ook ter betooning" —
Bitter haar lach toen: „Te groot". Niet zijn armen
Sloeg om haar leên hij,
Die te verwarmen.
Knielde als voor zoo vorstlijke liefde te kuisch, te kleen hij? —
Zweeg ze? Maar in haar brandde
Die droom van een avond.
Haar mond, om zijn schande,
Droomde in zijn bloed zich lavend.

Ze ontkwamen: in haar Stede
Om gezocht misdrijven
Stond naast hem de beul op 't schavot, hem t'ontlijven.
Zij — op raad en bede —
(Haar vrienden, zijn vader, stonden daar allen)
Zou, vóór 't zwaard daald', haar sluier doen vallen.
Vrij zou hij uitgaan. Maar in stille wreede
Verliefde bloeddroomen zat ze op haar troon en gaf geen teeken.
't Hoofd viel: 't bloed stroomde: kil en snel was het bleeken

Van haar wangen en haar lippen —
Maar den sluier lieten — ook toen niet — haar handen glippen.

Langs de verborgen paden
Van lust en weemoed
Groeien donkre zaden
Van dood en deemoed.

Langs bebloemde wegen, tusschen rozenhagen,
Gaat het jonge paar vernoegd en stil.
Nachtegalen orglen hun terzijde
En de torenspits staat vóór hen vast en stil.

Uit de tuintjes van de huizen vol van
Boonenbloesem rankt het om hen heen.
Om hun eigen blijde kleuren slingren
Zich die allerliefste kleuren lijstend heen.

Dan bij d'ingang van het dorp in schaduw
Vangt hen de eerste volle kerkkloktoon.
Stil en blij en ernstig gaan ze en treden
't Diep portaal in dreunensvol van galm en toon.

Als sterren in een hoogen hemel blonken
In meengen geest de lusten die ik zong:
Uw kronend sterrenbeeld — o Liefde — ontwonken
Stralen wier schijnsel al hun gloed bedwong.

Als matte en blanke en ronde parellijven
Gloorden verdronken er in hemelzee —
Als door een smook en warlwind zag ik drijven
Laaiende puinen met den nachtgalm mee;

Kometen met den staart wijd uitgeslagen
In vaart waar bloed en ijslijke angst van droop,
Die kerken raakten waar in troostloos tsagen
De droeve en donkere aardmensch samenkroop; —

Maar Dubblen ook beveiligd gaande en klare,
Wier vriendschap door bebloemde hoven ging,
Tot ze in het Kronend Teeken de Eeuwig-ware
Beweging — Liefde, uw zoete Droom — omving.

II.

Op 't strand onder den sterren-berankten hemel
Dwalen we donker en volgen der duinenheuvels
Lichtengetril dat dalend dan stijgend de kaders
Vult van villa en tent en doorgloeit het hotel op de hoogten.
Vol dringt menschenbeweeg en doorstipt het bewegend geflonker.
Blauw fosforisch het vloeiend gegloei dat de lijnen
Zendt en vereent uit de zee op het zand: fosforisch
Straalt om den voet het gesplijt van de vlam die vergaderd
Groeit in den greep van de hand als een bundel fonklende blaren.
Week-blauw bloeit en vergloeit ze als een zachte
Starlicht-gedrenkte gelei: wij dragen dien gloor verwonderd,
Handen vol licht op het strand wij donkere menschen,
Dragen en droomen en voelen ons klein en benepen,
Nauwlijks bewegend in de alombewegende straling;
Voelen ons stil en omstraald en gezien door onzienbre
Oogen die stil door dat helder erkennen ons, donker,
Ons die als dood en versteend en gebonden in stralen
Staan voor een eeuwigheid schoon en meelijdend bewonderd;
Denken: zoo schoon en zoo vreemd en zoo stil en zoo donker zal ons wel
Een God overzien als prinses het insekt in het barnsteen: —
Want in den stralenden barnsteen van 't heelal
Zijn wij de insekten.

De weiden scheemren: van de donkre hoogten
Pinken de lichtjes: langs de wegen gaan
Bei hand aan hand wijl ze 't verheerlijkt oog ten
Helderen hemel zilvren melkweg slaan.

Hun ooren luistren, met half open monden
Gaan zij door de avondkoelt die 't haar hun tilt;
Zoekende of zoo zij de Genade vonden
Die in hun hart, die op hun lippen trilt.

*

De sterren stegen en de stranden lagen
Toen in de plas die bleef van zon doorbroeid
Het fonklen aanhief: zij die 't samen zagen
Vraagden bevreesd wat witte vuur daar gloeit.

Tot nader komend kindren zij erkenden
Die naakt en dartlend tot een gouden doop
In 't donkre diep de witte leden wendden
Tot rijzend elk van gouden vuurvloed droop.

*

Toen traden beiden vreezend stil gebogen
Voorover waar het water trilde en dreef;
De lichten blonken diep als kinderoogen,
De lijnen zwommen vol verguld geleef.

En daar zij angstig haast en hopend stonden,
Haar blankren arm en zijn gebruinde hand
Doopten ze in 't goud: die uitgefonkeld vonden
Zij vuil vol slijmig kroos en bijtend zand.

*

De sterren daalden en de morgen grauwde
Toen bei het hart van droeve erinring vol
Het duin bestegen en door 't natbedauwde
Helm zochten 't pad dat om dien heuvel zwol.

En daar 't omgroeide en roodbedaakte lage
Huisje vast daagde — uit de verscholen schuur
Grepen zij spade en mand en wendden trage
Zich akkerwaarts in 't grauwe morgenuur. —

Zij die in 't vuur de witte lijven baden
Voelen de koude en zien elk d'ander aan.
Zij hebben waar ze in gloed van zon maar raadden
Van d'eeuwgen schijn den killen zin verstaan.

Kan uit het water gouden gloed ontvonken?
Kan hemelstraal uit harten vlammen slaan? —
De koude sterren zien verrukkings-dronken,
Den killen poel verlangen-zwaar wij aan.

III.

Ik duik in diepten van den koelen morgen
Waar frissche dauw mijn bruisend voorhoofd koelt;
Wijl zoo de wind van zee mij weidsch omspoelt
Leegren zich zacht in 't hart mij alle zorgen

Die straks omstormden mijn belegerd brein.
Hoe dat de dag zoo zwaar van zorg kan zijn,
En ook de nacht brengt geen bevrijding binnen,
Maar nu dien gloed van mijn ontloken zinnen

Doen ochtendkoelte en dauw weldadig aan.
Ik had me aan stad en werk te zeer gegeven.
Mijn meer ontroerde alweer te meenge kaan.
Van iedre rimpling is er iets gebleven

In 't diep verborgen licht bewogen zand.
Dring nu weer, vrêe, dien diepen bodem effen.
Ik zoek met u dat vreemd, dat eigen land.
Ik wil mijzelf en wat ik ben beseffen.

*

Een stille poel is 't waarin rieten wuiven
En boomen ruischen om 't verborgen oord.
Zij nijgen hun geheimnisvolle huiven
En fluistren hun geheimnis voort.

En als de nacht dat bruine land omwadigt
Spieglen zich sterren in dien donkren poel.
En luid gehuil rijst daar zijn prooi verzadigt
Het wouddier slobbrend met den rooden moel.

*

O kindren spelend aan mijn vijvers randen,
Weet wel, ik ben geen lam dat rein gekruld
De kruidjes scheert en aan uw kleine handen
Het zijden lint draagt daar gij 't leiden zult.

Wel lief en zacht laat ik mij dikmaals leiden
En ben in blanken lamgelijken schijn,
Maar 't randgras kauwend aan mijn vijverweiden
Bespiegel ik wat 'k anders nog kan zijn.

Dan drijft een droom mijn nuchtre zinnen binnen:
Uit witte en wolge borst spruit roode straal;
Van de boschpaden komen die beminnen:
Heilgen, prelaten, maagden, altemaal.

Palmtakken dragen ze in gewijde handen,
Gebloemte ontbloeit uit den bekoorden grond,
Der stemmen galm doet de open heemlen branden,
En stralen dalen kronende om mij rond.

En dreuning tijgt door donkre horizonnen,
Door 't onderaardsche ijlt romling zwart en zwaar,
En sterren stijgen en verhulde zonnen
Rijzen uit d'afgrond splijtend wonderbaar.

En doodstil sta 'k: mijn God, mijn Zon, mijn Vader,
't Heelal in kamp om mij, zoo sterf ik stil.
Mijn levensdroom trok 't eeuwge leven nader.
Vervullen laat me o Heilge uw veilgen wil.

*

IX

Als kinderen tusschen bloemen d'afgrond open,
Boven hun nooit den blauwen hemel zien.
Wat zal hun hart in angst of liefde hopen?
Hel, hemel, aarde, of al die drie misschien? —

O Dichter-kind, uw hart begrijpt ze samen.
Een kinderziel vat [illegible] de eeuwigheid
In zich tesaam en geeft haar schijnen namen,
En schrikt en kent ze als dingen van den tijd.

IV.

69

Elk zoekt in 't hart de klare
Bezonkenheid.
De liefde er blijvend na de
Verliefde dronkenheid.

Het schoon beeld naakt en zuiver
Als blank ivoor,
Dat bleef ook als 't den luister
Van 't middaglicht verloor

Dat als goudmantel 't hulde
En straalde om 't gouden haar.
Als bruine schauw 't omdunde
Hoe schiep ze 't allerschoonste raadselbaar.

In 't halfverborgene
Schemert het heerlijk.
Zeg mij, was toen het morgende
Uw zoetste nachtdroom even begeerlijk?

O u, gelukkige,
Die uw nachtvrucht zoet daags vondt,
Roem ik al plukte ge
Nu geen kussen langer van den eens genoten mond.

*

't Verborgen schoon is 't allereerst aanbeden.
Wij naadren 't zacht en gloeien stil.
't Wachten is ons wat als wij nader treden
Zij die zich hult doen zien, verbergen wil.

Blijvend is 't schoone als uit de zee ontstegen
Venus haar klaarheid toont op paarlen schelp.
De makkre golven gaan haar schuiflend tegen,
Haar draagt van elke wilde een waterwelp.

*

Niet een is bei, maar bei zijn eenig.
O wondre wet! —
Saam vond geen geest ze en geen alleenig
Heeft hij in d'aardschen ñoen gezet.

Als dronkne in diepten van 't verborgen
Dook hij er de eeuwge parel uit, —
Maar raadselgloeden stolden in de morgen-
Klare gestalte van die bruid.

De vraag in 't kristallijnen wezen,
De spraak met haar verholen ziel —
Wie zal in 't heldre 't raadsel lezen,
Wie 't raadsel wien het beeld ontviel.

*

In iedren droom,
In het diepst van zijn roes was waarheid.
O dat hij koom'
Klinkend tot klaarheid.

Maar niets van wat klaarheid heet,
Als er de roes niet in leeft,
Staat in het leven dat de aarde heeft
En dat waarlijk waarheid heet.

BESLUIT.

Schoonheid: droom en klaarheid:
Waarheid die beide zijt:
Uw openbaarheid
Vervult mijn levenstijd.

Ik heb in uw Eenheid
Het vele gezien.
Schoonheid, in uw Algemeenheid
Leve ik met andere liên.

Ik heb in zooveel gedaanten
't Ware erkend en 't was Gij —
Zoo roep ik u, Schoonheid, dan aan ten
Genadigen dood: blijf mij bij! —

EEN KONING.

I.

Een vochtge stilte,
Die 'k teer begeer,
Lokt me in uw kilte,
Nevelenheir.

Ik zag 't tafreel,
Den kleurgen stoet,
Waar een koning eêl
Mee zijn intocht doet.

Huizen als hoven,
Begroend omheind,
Vooruitgeschoven
Waar 't wiegt en deint

Van banieren.
Ballon-guirlanden
Hangen en zwieren
Langs de grachtranden.

De volten bewegen
Als straks door het donker
De lichten geregen
Kralen geflonker

In 't water, tot iedre brugboog,
Zwaar en zwart van de menigt,
Zijn gewelvennacht steenigt
Op dien ijdelflikkerenden toog.

II.

Een vochtge stilte,
Die 'k teer begeer,
Lokt me in uw kilte,
Nevelenheir.

Ik stond en schreed
Waar een koningskind
Zijn intocht deed
Door zon en wind.

Zijn wang was bleek,
Zijn oog was droef,
Hoe meer hij keek
Hoe dieper groef

Langs zijn mondzoomen.
Hij had zoolang
Gehoord in zijn droomen
Een welkomstzang.

En nu was 't een joelen
Uit straat, uit woon,
Maar hij kon er niet voelen
Dien eenen toon.

Zijn wapenherauten
In blauw en goud
Liepen voor hem uit en
'k Werd heet en koud

Van hun blazen.
Maar hij keek stil
Als achter de glazen
Een kind soms wil.

III.

Een vochtge stilte,
Die 'k teer begeer,
Lokt me in uw kilte,
Nevelenheir.

Een koningskind
Ben ik laat gegaan
Door de zon en de wind.
Ik wou verstaan

Mijn volk en meer
Niet dan dien toon,
Die kwam van zoo veer,
Die klonk zoo schoon.

Die klonk in mijn hart,
Die weerklonk in mijn droom;
Och of uit hún hart
Hij mij wederkoom!

Nu heb ik verspeeld
De zon en de wind,
Den lach niet gedeeld
Met dien ik bemind'.

Nu moet ik wel staan
Waar het leven mij laat,
In een neevlige laan,
In een ledige straat.

Een vochtge stilte,
Die 'k teer begeer,
Lokt me in uw kilte,
Nevelenheir.

OM HET VALKENHOF
TE NIJMEGEN.

I.

Mijn droom onvroom ontzonk mij traag —
Nu voel ik dat mijn zomer koelt.
Van 't bladergeel heeft zich vandaag
De grond niet blootgewoeld.

Geboren heeft, verloren heeft
Het woud zijn loof, het park zijn groen —
Ik zoek die mij verkoren heeft
Zooals 't de bruiden doen.

Zooals op stille en wijde zee
Vast aan de naald die schomlend wijst
Het scheepje op golven rees en glée
Naar waar de Poolberg rijst —

Als in een nacht wen 't niemand ziet
De kranen wiggescherp geschaard
Nijlwaarts gewend hun richting niet
Verandren, noch hun vaart —

Als wolk de zee, als damp de wolk,
Als dood het leven, leven dood, —
Zoek ik den droom, zoek ik den kolk
Die eens zich me opensloot.

II.

Ik ging door 't geelgebladerd oord
Waar laatste gloeden rijp verstierf —
Ik wist, door stervens vrêe bekoord,
Dat levens strijd me ontzwierf.

Als hij wien stad en huis een poel
Van vuur omzwalpt en vreet
Zijn have om 't lijf zijn doodstil doel
Naadrend zich veilig weet, —

Maar, omziend eens, de stilte in 't rond
En ginds dat werk van vlammen ziet,
En dan geknield met bleeken mond
Dankt dat ze 'm in zich liet, —

Zoo voel 'k nu van 't verstervend woud
Den vrede en zie het vuur meteen,
Dat als een teelt van brandend hout
Straks kronkelde om mij heen.

Mijn braambosch! — Welke heiligheid
Redde u, mijn blootvoetsch kind,
Dat rings-omlaaid uw veiligheid
Ge in dezen vrede vindt.

III.

Het groen was schaarsch, 't geboomt was hoog,
De wind kwam van den vroolken stroom,
Den heuvel waar de stad langs boog
Beklom 'k als in een droom.

Hij van de euroopsche christenheid
Was d'eerste Vorst: hij stond
Hier, zag hoe nevel week, en wijd
En zijd lag 't land bezond.

Dan klokje klepte: in de kapel
Knielde hij vroom en blij:
Needrig en duldzaam was hij wel,
Want o hoe droomde hij —

Hoe daar in 't dal van Ronceval
In moorsch bloed christnen neergeveld
Lagen, en op 't zwaard Durendal
Roland die dappre held.

De wind van Waal en overkant
Wiesch wierook hem uit haar en baard —
De Keizer lachte op stroom en land,
De Zon lachte over de Aard.

INHOUDS-OPGAAF.

